

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» на спеціальностях банківська справа, міжнародна економіка, політична економія.

Презентаційні методи викладання: лекція-обговорення, допоміжні презентації (слайди), відео матеріали (документальні фільми), первинні документи (поточні статті), командне вивчення («Джиг-со або Метод ажурної пилки»), гості — спікери, студенти — викладачі, міні лекції, інтерактивні лекції, альтернативна лекції. *До методів викладання та засвоєння матеріалів* (аудиторні вербальні заняття) відносяться: дискусії, індивідуальні студентські презентації, робота по групами «Світове Кафе», економічний турнір, «Мікрофон», «Відкритий простір», презентації групами, дебати, рольові ігри («Педагогічний тренінг»), кейси та моделювання випадків, мозковий штурм, групові проектні презентації, інтерв'ювання, опитування, таблиця контрольних перевірок, тренінги, консультації, коучінг. *Методи викладання та засвоєння матеріалів* (письмові та поза аудиторні заняття): студентські колонки чи журнали, щотижневіки, читацька критика, позиційні статті, есе, метод AQCI (argument — аргумент, quote — цитування, connection — взаємодія, implication — значення), метод PRESS (position — вважаю, що; reason — тому, що; example — наприклад, solution — отже), аргументаційні есе, літературний огляд, анування бібліографії, ведений проект, дослідницька робота.

Необхідно включати в навчальний процес форми викладання, за яких студенти будуть сприймати матеріал емоційно, оцінюючи значення предмету, з ентузіазмом і мотивацією та власним ставленням, що буде сприяти засвоєнню інформації, яка перетвориться в знання. Сьогодні студента необхідно розглядати як партнера викладача, застосовуючи нові форми організації аудиторної роботи-співпраці.

Перед вищою освітою постали нові завдання забезпечення якості вищої освіти — підготовка професійних кадрів, які зможуть ефективно працювати в умовах глобального освітнього ринку. Нині важлива модернізація вищої школи, яка спрямована на підвищення якості, ефективності освіти, що має відповідати викликам часу і потребам особистості, яка здатна реалізувати себе в суспільстві, що постійно змінюється. Структурне реформування класичних університетів України має відбуватись з урахуванням вимог сучасної європейської освіти, зокрема базуватись на транснаціональній освіті.

Усик В. І., к.е.н., старший викладач кафедри
макроекономіки та державного управління

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ВЗАЄМВІДНОСИН ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТА

У процесі навчання головними дійовими особами є викладач та студент. Саме на цих взаємовідносинах будується основна частина університетського життя: викладач намагається, задіявши накопичений досвід, передати знання студенту, який у свою чергу повинен відвідувати заняття, ретельно готуватися та показувати позитивні результати.

Але ці відносини часто бувають складними та далекими від ідеальних. Причинами цього може бути багато факторів — починаючи з лінощів студента та закінчуючи «високими планками» викладача.

У сучасних реаліях прийнято виділяти три основні моделі взаємовідносин викладач-студент:

- Перша модель розглядає викладача суворого, жорстокого та надто вимогливого. Студенти в такій ситуації ретельно готуються до практичних занять, але відповідати не поспішають. За такої моделі спостерігається високий рівень дисципліни, але наявний постійних страх, який у більшості випадках переростає в нелюбов до викладача;

- Друга модель говорить про дружні та тісні відносини — всі спілкуються на рівних, на заняттях — діалоги у вигляді вільної розмови та часте «входження у ситуацію студента» з боку викладача. За такої ситуації викладач прищеплює студенту почуття взаємодовіри та взаємодопомоги, але у більшості випадках у таких ситуаціях студенти «сідають на голову» і викладач стає заручником власної доброти;

- Третя модель — це співпраця із збереженням дистанції. За цих обставин вимогливий, але справедливий викладач завжди намагається зрозуміти студента та надати йому другий (але останній) шанс.

Вважаємо, що саме остання модель є актуальною в сучасних умовах. Її ще можна назвати моделлю партнерських відносин. Але для існування такої моделі, як показує проведене досліджен-

ня² викладач і студент повинні володіти деякими рисами. Характеристиками викладача, які завжди викликають повагу у студентів, є вміння чітко викладати необхідний матеріал та викликати і підтримувати інтерес аудиторії, наявність практичного досвіду та доброзичливість і тактовність по відношенню до студентів. Щодо студента, то він (на думку викладачів) повинен, перш за все, мати бажання здобувати знання (володіючи при цьому елементарним їх рівнем), бути старанним, трудолюбивим, активним і відповідальним.

Використання у взаємовідносинах партнерства призводить до розвитку в діяльності самостійності студента, свободи в ухваленні рішення, а саме головне студент отримує можливість самостійно себе реалізувати. Щодо викладача, то такі відносини знімають вантаж відповідальності за студента та контроль за кожним його кроком, адже викладач організовує та управляє діяльністю, а студент нею займається. Головне в таких відносинах — відсутність маніпуляцій та агресії, наявність довіри і взаєморозуміння, ділового настрою та дисципліни. Лише за цих умов відносини викладач-студент зможуть реалізувати потенціал обох сторін і принести успішний результат.

Федірко Н.В., к.е.н., старший викладач кафедри
макроекономіки та державного управління

МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН (НА ПРИКЛАДІ «ЕКОНОМІКИ СУСПІЛЬНОГО СЕКТОРУ»)

Наукова робота є найвищим рівнем навчально-пізнавальної діяльності студентів. Базові вміння та інтерес студентів до її виконання формуються у процесі вивчення дисциплін (наук), передбачених їх навчальним планом. У процесі аудиторних і самостійних занять студенти засвоюють аналітичні, пошукові та синтезуючі елементи наукової роботи, накопичуючи знання та досвід для її подальшого поглиблення та розширення. Оптимізація організації та стимулювання навчально-дослідницької діяльності студентів є запорукою розвитку та підвищення якості їх наукової роботи.

Дисципліна «Економіка суспільного сектору» призначена для бакалаврів усіх спеціальностей за напрямом «Менеджмент» та орієнтує студентів на практичну діяльність в економічній сфері, пов'язану з оцінюванням економічних наслідків участі держави у ринковому середовищі. Первинним та обов'язковим видом наукової роботи студентів в межах даної дисципліни є написання рефератів. На жаль, їх якість переважно нехтується студентами, частими є випадки плагіювання, відсутності самостійного аналізу та висновків. Тому з метою підвищення рівня науковості студентських рефератів необхідно чітко формулювати та деталізувати завдання, передбачивши наукову компоненту у кожному розділі. На нашу думку, вимогами, що висуваються до рефератів, мають бути: у вступі — обґрунтувати, причини обрання теми, визначити мету та завдання, вказати опрацьовані інформаційні джерела, які з них та чому були відібрані для виконання поставлених завдань, а які та чому — ні; в основній частині — навести теоретичне роз'яснення предмету дослідження з позиції економічної науки, висловлюючи власне ставлення, а також здійснити аналіз статистичних даних, які б підтверджували (чи, навпаки, заперечували) висвітлені теоретичні положення; у висновках — охарактеризувати рівень виконання поставлених завдань, визначити коло виявлених проблем і практичну цінність, яку матиме виконане дослідження у подальшій навчальній і професійній діяльності автора.

Додатковими видами індивідуальних завдань для студентів, які активізуватимуть їх науково-пошукову діяльність при вивченні дисципліни «Економіка суспільного сектору», на нашу думку, можуть бути: 1) аналітична робота з міжнародними статистичними базами даних (Єврокомісії, ОЕСР, Світового банку, МОП, МВФ та ін.), яка передбачає узагальнення основних тенденцій і чинників розвитку суспільного сектору, перевірку законів економічної науки, оцінку наслідків участі держави в економічному розвитку країн світу; 2) опрацювання обраних керівником наукових статей і порівняння їх цілей, гіпотез, що висуваються, виявлених тенденцій і проблем, підходів до аналізу, наукової новизни та практичних рекомендацій; 3) організацію наукового семінару з дисципліни, який передбачає конкурсне оцінювання наукових робіт студентів, представлених як у формі ґрунтовних аналітичних досліджень, так і у формі творчих розробок ділових ігор, що моделюють проблемні ситуації у суспільному секторі та заходи держави для їх вирішення.

---

² Результати анкетування викладацького складу кафедри макроекономіки та державного управління та студентів 5 курсу спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування»